

**Пояснювальна записка
до рішення Арцизької міської ради
«Про бюджет Арцизької міської територіальної громади
на 2024 рік»**

Враховуючи частину першу статті 75 Бюджетного кодексу України проект бюджету Арцизької міської територіальної громади на 2024 рік має ґрунтуватися на показниках, визначених у прогнозі місцевого бюджету схваленому у 2023 році .

Проект бюджету Арцизької міської територіальної громади на 2024 рік розроблено на основі положень Бюджетного кодексу України, Податкового кодексу України, Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік», постанови Кабінету міністрів від 11.03.2022 р. № 252 «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану» зі змінами і доповненнями, Наказом Міністерства фінансів України від 14.01.2011 № 11 «Про бюджетну класифікацію» (зі змінами); Наказом Міністерства фінансів України від 17.07.2015 № 648 «Про затвердження типових форм бюджетних запитів для формування місцевих бюджетів», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.08.2015 за № 957/27402 (зі змінами), Наказом Міністерства фінансів України від 20.09.2017 № 793 «Про затвердження складових Програмної класифікації видатків та кредитування місцевого бюджету» (зі змінами), Наказом Міністерства фінансів України від 03.08.2018 № 668 «Про затвердження Типової форми рішення про місцевий бюджет», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 21.08.2018 за № 953/32405 (зі змінами), іншими нормативно-правовими актами, які застосовуються під час складання проекту місцевого бюджету.

**Особливості складання розрахунків під час формування проекту
бюджету Арцизької міської територіальної громади на 2024 рік**

- Під час визначення показників проекту бюджету Арцизької міської територіальної громади на 2024 рік враховані наступні Основні макропоказники економічного і соціального розвитку України у 2024 році:

Назва	2024 рік
Індекс споживчих цін (ІСЦ): грудень до грудня попереднього року, відсотки	110,8
Індекс цін виробників (ІЦВ): грудень до грудня попереднього року, відсотки	112,5

- Прогнозний прожитковий мінімум на 2024 рік:

	2024 рік
--	-----------------

Прожитковий мінімум, грн.: на одну особу	2920
для дітей віком до 6 років	2563
для дітей віком від 6 до 18 років	3196
для працездатних осіб	3028
для осіб, які втратили працездатність	2361

- Мінімальна заробітна плата та соціальні стандарти:

а) мінімальна заробітна плата:

- з 01 січня 2024 року – у розмірі 7 100 грн.,
- з 01 квітня 2024 року – у розмірі 8 000 грн.

б) посадовий оклад працівника I тарифного розряду Єдиної тарифної сітки:

- з 01 січня 2024 року – у розмірі 3195 грн,
- з 01 квітня 2024 року - у розмірі 3 600 грн..

	Мінімальна заробітна плата		Посадовий оклад працівника I тарифного розряду Єдиної тарифної сітки	
	грн	Темпи приросту, %	грн	Темпи приросту, %
з 01 січня 2024 року	7 100	5,9	3195	10,4
з 01 квітня 2024 року	8 000	12,6	3600	12,7

1. Враховані обсяги міжбюджетних трансфертів на 2024 рік, визначені у Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік»,

- освітня субвенція державного бюджету місцевим бюджетам у сумі 91411600 грн.;
- субвенція з місцевого бюджету на здійснення переданих видатків у сфері освіти за рахунок коштів освітньої субвенції у сумі 2054640 грн.;
- базова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам у сумі 32959500 грн.

Формування дохідної частини місцевих бюджетів

При прогнозуванні дохідної частини бюджету Арцизької міської територіальної громади на 2024 рік були враховані норми Бюджетного Кодексу України зі змінами і доповненнями, Податкового Кодексу України зі змінами і доповненнями, Закон України «Про державний бюджет України на 2024 рік», інші нормативні документи, а також очікуване виконання бюджету громади за 2023 рік, рішення Арцизької міської ради про встановлення на території громади місцевих податків і зборів та їх ставок.

Війна змінила традиційні форми та підходи до процесу аналізу та прогнозування надходжень до бюджету громади, фактично унеможливили процес прогнозування у традиційній до війни формі та в розрізі показників.

У зв'язку з цим процес прогнозування здійснюється в режимі реального часу в умовах високого ступеня невизначеності та непередбачуваності у сфері національної та регіональної безпеки через зміну ситуації на фронті, інтенсивності та географії бойових дій та їх наслідків.

За підсумком 2024 року очікується, що споживча інфляція продовжить уповільнення до 10,8 відсотка у вимірі грудень до грудня попереднього року.

Наведені прогнозні показники 2023 – 2024 років в умовах воєнного часу, при постійній зміні перебігу подій на фронті, зовнішніх та внутрішніх умов економічного розвитку, виникнення нових викликів та шоків для країни, є оцінкою у режимі реального часу із значним ступенем невизначеності, і враховуючи поточну мінливість соціально-економічної ситуації можуть бути уточнені та переглянуті як у бік покращення, так і у бік погіршення.

Показники доходів бюджету наведені в додатку 1 до проекту рішення міської ради «Про бюджет Арцизької міської територіальної громади на 2024 рік», розроблені на базі основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України, які враховують дії правового режиму воєнного стану.

З урахуванням зазначеного, доходи бюджету Арцизької міської територіальної громади на 2024 рік складають **296545,7** тис. грн., в тому числі базова дотація - 32959,5 тис. грн., освітня субвенція – 91411,6 тис. грн., субвенція з місцевого бюджету на здійснення переданих видатків у сфері освіти за рахунок коштів освітньої субвенції – 2054,6 тис. грн., доходи без урахування трансфертів розраховано у сумі **170120,0** тис. грн., в тому числі доходи загального фонду **166800,0** тис. грн., доходи спеціального фонду – **3320,0** тис. грн.

Структура бюджету Арцизької міської територіальної громади на 2024 рік аналогічна до бюджету 2023 року, а саме найбільшу питому вагу має загальний фонд бюджету – 98,0%.

Показники дохідної частини бюджету територіальної громади розроблені з урахуванням наступних особливостей, зокрема:

спрямування 13,44 відсотка акцизного податку з пального до бюджетів територіальних громад;

збереження зарахування додаткового нормативу у розмірі 4 відсотків податку на доходи фізичних осіб до бюджету сільських, селищних, міських територіальних громад за рахунок зниження надходжень до державного бюджету;

застосування до індексу споживчих цін, що використовується для визначення коефіцієнта індексації нормативної грошової оцінки сільськогосподарських угідь, земель населених пунктів та інших земель несільськогосподарського призначення, а також для цілей оподаткування єдиним податком четвертої групи, із значенням 100 відсотків;

використання чинних ставок оподаткування, зокрема, з основних податків.

Крім того, на показники доходів бюджету мали вплив:

- помірно-консервативний сценарій макроекономічного прогнозу, який передбачає обережні оцінки щодо темпів відновлення економіки у наступному році та наповнення бюджету;
- вимушене зниження ділової активності економіки територіальної громади в період дії воєнного стану.

Розрахункові надходження бюджету Арцизької міської територіальної громади на 2024 рік:

Основним джерелом формування дохідної частини бюджету територіальної громади, як і в попередні періоди, залишатиметься податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами із доходів платника податку у вигляді заробітної плати, податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами із доходів платника податку інших ніж заробітна плата та інших виплат. Прогноз надходжень з податку на доходи фізичних осіб розраховано відповідно до єдиної ставки (18%) оподаткування доходів фізичних осіб, підвищення мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму.

Прогнозні розрахунки по **податку і збору на доходи фізичних осіб** в частині 64% надходжень громади складає **79226,9** тис. грн. (зменшення до очікуваного виконання 2023 року – 81,6%, у зв'язку з тим, що з 01.01.2024 року податок на доходи фізичних осіб з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу, як виняток з положень пунктів 1 та 1¹ частини першої статті 64 та пункту 1 частини першої статті 66 Бюджетного кодексу України, спрямований з місцевих бюджетів до спеціального фонду державного бюджету для збільшення фінансових ресурсів держави на потреби сектору безпеки та оборони для виконання завдань з відсічі збройної агресії російської федерації), при плануванні враховувалось :

- зростання мінімальної зарплати по Україні на 116% до січня-грудня 2023 року;
- надходження податку від оренди паїв у населення в розрахунку 4,0% від нормативної грошової оцінки земель (основними факторами впливу на надходження податку на доходи фізичних осіб за оренду паїв населення у 2024 році є ділова активність суб'єктів сільськогосподарського господарювання, виходячи з можливостей в періоди дії воєнного стану);
- надходження з 01.01.2024 року податку від доходу фізичних осіб з грошового забезпечення, грошових винагород, одержаних військовослужбовцями до Державного бюджету.

На 2024 рік прогнозні розрахункові показники надходжень загального фонду бюджету територіальної громади наступні:

Податок на прибуток підприємств комунальної власності прогнозується у сумі 13,9 тис. грн., темп росту до очікуваного виконання 2023 р. – 100,1%;

Рентна плата за спецвикористання лісових ресурсів - 1,7 тис. грн., яка сплачується за фактом спилу лісових дерев, темп росту до очікуваного фактичного виконання 2023 р.- 101,1%.

Рентна плата за користування надрами – 26,0 тис. грн., платники є утримувачі свердловин, темп росту до очікуваного виконання 2023 року – 103,2%.

Акцизний податок з реалізації підакцизних товарів – 6849,0 тис. грн., в тому числі:

- акцизний податок з виробленого на території України пального – 407,0 тис. грн.;

- акцизний податок з ввезеного на територію України пального – 3557,0 тис. грн.;

- акцизний податок з реалізації в роздрібній торгівлі тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах – 1585,0 т. грн.;

- акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів (алкогольних напоїв) – 1300,0 тис. грн.

Прогнозні показники акцизного податку розраховувались з урахуванням норм Закону України від 29.09.2022 року № 2618-IX «Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо ставок акцизного податку на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану» окремо з вироблених в Україні товарів та ввезених на територію України товарів у розрізі груп підакцизних товарів з урахуванням макроекономічних показників, зокрема, індексу споживчих цін, а також виходячи з прогнозних обсягів реалізації підакцизних товарів з врахуванням обсягів виробництва, експорту та імпорту таких товарів.

Податок на нерухоме майно прогнозується на рівні 106% очікуваного виконання 2023 року і становить 2690,6 тис. грн. або більше на 151,7 тис. грн.

По платі за землю розрахункові показники прогнозуються на рівні 30180,0 тис. грн., що більше від очікуваного виконання 2023 року на 104,2%, що складає 1220,9 тис. грн. і пояснюється прогнозуванням збільшення надходжень від орендної плати з юридичних осіб у 2024 році на 366,0 тис. грн. (за рахунок підписанням додаткових угод з трьома платниками на збільшення розміру орендної плати від 3% до 8%.) та орендної плати з фізичних осіб на 364,0 тис. грн. (за рахунок укладання нових договорів оренди).

Транспортний податок прогнозується на рівні 107,3% очікуваного виконання 2023 року і складає 275,0 тис. грн.;

Туристичний збір - 3,7 тис. грн. і складає 100,2% очікуваних надходжень 2023 р.

Єдиний податок прогнозується у сумі 42886,5 тис. грн., що складає 100,2% очікуваного виконання 2023 року або більше на 587,5 тис. грн., в тому числі:

- від платників єдиного податку 3 групи юридичних осіб темп росту до очікуваного виконання 2023 року прогнозується на рівні 127,6% або більше на 476,0 тис. грн. і становить 2200,0 тис. грн. (з 1 серпня 2023 року скасовано права застосовувати ставку 2 відсотки для платників третьої групи спрощеної системи оподаткування);

- від платників єдиного податку фізичних осіб темп росту до очікуваного виконання 2023 року прогнозується на рівні 115,6%, (з 1 серпня 2023 року скасовано права застосовувати ставку 2 відсотки для платників третьої групи спрощеної системи оподаткування);

- від платників єдиного податку четвертої групи прогнозується отримати 19686,5 тис. грн., темп росту до очікуваного виконання 2023 р. – 100,6% або більше на 111,5 тис. грн. та розрахований з урахуванням наданих податкових декларацій податковим органам за 2023 рік та надходження мінімального податкового зобов'язання у сумі 8473,1 тис. грн.

Адміністративні штрафи прогнозуються на рівні 104,9% очікуваного виконання 2023 року і складають 360,0 тис. грн., що більше на 16,9 тис. грн.

Адміністративні збори та платежі прогнозуються у сумі 3581,4 тис. грн., темп росту до очікуваного виконання 2023 року – 116,6% (ріст прожиткового мінімуму у 2024 році становить 112,8% до 2023 року).

Надходження від оренди майна комунальної власності - 103,8 тис. грн. і розрахований на підставі укладених договорів оренди майна комунальної власності на 2024 рік.

Держмито прогнозується у сумі 240,5 тис. грн., до очікуваного виконання 2023 р. складає 105,9%., що більше на 30,1 тис. грн.

Інші надходження прогнозується у сумі 51,0 тис. грн., заплановані на рівні надходжень від зовнішньої реклами і більше очікуваного виконання 2023 р. на 0,9 тис. грн.;

По спеціальному фонду бюджету на 2024 р. враховані надходження:

- **екологічного податку** в обсязі 92,2 тис. грн. і складають 100,0% очікуваного виконання 2023 р.;

- **власні надходження бюджетних установ** прогнозуються в обсязі 3227,8 тис. грн. Очікуване виконання 2023 року – 11736,1 тис. грн. Заплановані надходження менше на 8478,3, у зв'язку з тим, що фактичні надходження доходів від благодійних внесків і дарунків (гуманітарна допомога) за 10 місяців поточного року, які не підлягають прогнозуванню, склали **8993,2 тис. грн.**

ВИДАТКИ

Під час складання видаткової частини проекту місцевого бюджету на 2024 рік насамперед має бути враховано потребу в коштах на оплату праці працівників бюджетних установ відповідно до умов оплати праці та розміру мінімальної заробітної плати і на проведення розрахунків за електричну і

теплову енергію, водопостачання, водовідведення, природний газ і послуги зв'язку, які споживають бюджетні установи.

Видатки бюджету Арцизької міської територіальної громади на 2024 рік заплановано у сумі 296545,7 тис. грн. (без субвенції з місцевого бюджету на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету), у тому числі обсяг видатків загального фонду бюджету – 293225,7 тис. грн. та видатків спеціального фонду – 3320,0 тис.грн.

Найбільшу питому вагу у видатковій частині загального фонду бюджету Арцизької міської територіальної громади, а саме 230784,6 тис. грн. складають видатки соціальної спрямованості: майже 77,8% видатків спрямовувалися на такі галузі: «Освіта», «Соціальний захист і соціальне забезпечення», «Охорона здоров'я», «Культура і мистецтво», «Фізична культура і спорт».

У структурі видатків бюджету Арцизької міської територіальної громади на 2024 рік найбільшу питому вагу складають видатки на оплату праці працівників бюджетних установ, які фінансуються з бюджету Арцизької міської територіальної громади (без урахування видатків на оплату праці працівників комунальних установ) – 75,6%, що складає 222061,1 тис. грн.

Видатки спеціального фонду проекту бюджету Арцизької міської територіальної громади на 2024 рік у сумі 3320,0 тис. грн. передбачені за рахунок власних надходжень бюджетних установ – 3227,8 тис. грн.; екологічного податку – 92,2 тис. грн.;

Освіта

Обсяг видатків загального фонду по галузі «Освіта» в проекті бюджету Арцизької міської територіальної громади запланований на 2024 рік на суму 192364,6 (без субвенції з місцевого бюджету на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету).

Відповідно до частини третьої статті 103² Бюджетного кодексу України **освітня субвенція розподіляється** між відповідними бюджетами на основі формули, яка розробляється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти, та затверджується Кабінетом Міністрів України і враховує, зокрема, такі параметри:

- 1) кількість учнів закладів загальної середньої освіти;
- 2) розрахункову наповнюваність класів.

Мережа галузі «Освіта» нараховує **29 бюджетних установ**, з них:

- ✓ 11 закладів дошкільної освіти;
- ✓ 12 закладів загальної середньої освіти;
- ✓ 1 інклюзивно - ресурсний центр;
- ✓ 1 позашкільний заклад освіти;
- ✓ 1 Арцизький центр професійного розвитку педагогічних працівників;

- ✓ 1 інший заклад (централізована бухгалтерія)
- ✓ 2 мистецькі школи

Із загального обсягу видатків по галузі «Освіта» найбільшу питому вагу складають видатки на виплату заробітної плати з нарахуваннями – 169475,9 тис. грн., або 88,1% від загальної суми.

Затверджена чисельність закладів освіти на 2023 – 2024 навчальний рік - 1007,25 шт. од., в тому числі «Надання дошкільної освіти» - 234,5 шт. од., «Надання загальної середньої освіти закладами середньої освіти» - 684,25 шт. од., «Надання позашкільної освіти» - 11,5 шт. од., «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» - 9,0 шт. од., «Забезпечення діяльності інших закладів у сфері освіти» - 18,0 шт. од., «Забезпечення діяльності інклюзивно-ресурсних центрів» - 7,75 шт. од., «Надання спеціалізованої освіти мистецькими школами» - 42,25 шт.од.

Видатки на харчування по галузі «Освіта» враховані в сумі 6058,4 тис. грн. Вартість харчування на 2024 рік затверджено у сумі 61,0 грн. в закладах дошкільної освіти (2023 р. - 55 грн.), **37 грн.** в закладах середньої освіти (2023 р. -33 грн.). Слід зазначити, що враховано харчування учням 1-4 класів та пільгового контингенту на 80 днів харчування, дітям дошкільних закладів на 70 днів харчування.

Охорона здоров'я

Видатки загального фонду місцевого бюджету на галузь «Охорона здоров'я» бюджету Арцизької міської територіальної громади складають в загальній сумі 8541,3 тис. грн., та передбачаються на оплату за енергоносії та комунальні послуги, що споживаються комунальними некомерційними підприємствами охорони здоров'я Арцизької міської ради.

Соціальний захист та соціальне забезпечення

З бюджету Арцизької міської територіальної громади фінансується комунальна установа «Центр надання соціальних послуг» зі штатною чисельністю 21,0 шт. од.. Видатки на 2024 рік плануються у сумі 4880,8 тис. грн., в тому числі оплата праці з нарахуваннями у сумі 4836,8 тис. грн., що є 99,09% обсягу видатків. Кількість підопічних – 570 осіб, кількість фактично наданих соціальних послуг станом на 01.10.2023 року – 48391 одиниць.

- «Відділ соціального захисту населення» зі штатною чисельністю на 2024 рік 4 шт. од. Фонд оплати праці складає 957,0 тис. грн..

Планується видатки на фінансування соціальних програм:

- «Програми про надання матеріально-грошової допомоги мешканцям громади» у сумі 200,0 тис. грн.
- Програми «Фінансування витрат за надані пільги окремим категоріям громадян з послуг зв'язку» у сумі 8,0 тис. грн.
- Програми «Компенсація пільгового проїзду окремим категоріям громадян в залізничному транспорті» у сумі 40,0 тис. грн.
- Надання соціальних гарантій фізичним особам, які надають соціальні послуги громадянам похилого віку, особам з інвалідністю, дітям з

інвалідністю, хворим, які не здатні до самообслуговування і потребують сторонньої допомоги у сумі 625,0 тис. грн.

Культура та мистецтво

Видатки бюджету Арцизької міської територіальної громади на 2024 рік (загальний фонд) по галузі «Культура і мистецтво» визначені в сумі 17702,9 тис. грн.

За рахунок видатків галузі утримуватимуться 14 установ, у тому числі:

- *Публічна бібліотечна система* - 1
(у тому числі 12 філій)
- *Музей* - 1
- *Будинки культури, клуби* - 11
- *Інший заклад (централізована бухгалтерія)* - 1

Штатна чисельність закладів та установ культури складає 101,75 шт. од.

В 2024 році найбільшу питому вагу складатимуть видатки на виплату заробітної плати з нарахуваннями – **15527,9 тис. грн. або 87,7 %** від загальної суми.

Видатки на оплату комунальних послуг та енергоносіїв заплановані в обсязі 1506,3 тис. грн. або 8,5 % від загальної суми.

Фізична культура

З бюджету Арцизької міської територіальної громади фінансується дитячо – юнацька спортивна школа зі штатною чисельністю 21,75 шт. од. Видатки плануються у сумі 4092,8 тис. грн., з них на оплату праці з нарахуваннями у сумі 3393,0 тис. грн., що є 82,9% видатків.

Утримується КП « АФСП «Колос» Арцизької міської ради зі штатною чисельністю 15,0 шт. од. Видатки на 2024 рік складають у сумі **1886,1 тис. грн.**, з них оплата праці з нарахуваннями у сумі 1815,6 тис. грн., що складає 96,2% від їх загального фінансування.

Житлово-комунальне господарство

Обсяг видатків бюджету Арцизької міської територіальної громади (загальний фонд) на 2024 рік на житлово-комунальне господарство визначено у сумі 21609,9 тис. грн.

Із загальної суми видатків найбільшу питому вагу планується спрямувати на виконання заходів, пов'язаних з утриманням та благоустроєм території міста та сіл громади, поліпшенням його естетичного вигляду, збереженням об'єктів благоустрою та створенням безпечних умов життєдіяльності з них, станції локальної очистки води, збереження водопровідно-каналізаційної мережі. .

Державне управління

На забезпечення функціонування виконавчих органів Арцизької міської ради в 2024 році у бюджеті Арцизької міської територіальної громади передбачені видатки на загальну суму 33648,6 тис. грн., що є 11,6% від загального обсягу бюджету. Штатна чисельність на 2024 складає 105,5 шт. посад.

Резервний фонд місцевого бюджету

Відповідно до статті 24 Бюджетного кодексу України резервний фонд бюджету формується для здійснення непередбачених видатків, що не мають постійного характеру і не могли бути передбачені під час складання проекту бюджету. У проекті бюджету Арцизької міської територіальної громади на 2024 рік визначений у розмірі **1000,0** тис. грн.

Міжбюджетні трансферти

Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» Арцизькій міській територіальній громаді передбачено базову дотацію.

Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів здійснено на 2024 рік на базі діючого законодавства з урахуванням положень статей 98–100 та пункту 24² розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України.

Індекс податкоспроможності бюджету Арцизької громади на 2022 рік становить 0,5, відповідно розраховано базової дотації у сумі у сумі 32959,5 тис. грн., що на **17685,5** тис. грн. менш в порівнянні з показниками 2023 року. Освітню субвенцію у 2024 році розраховано у сумі 91411,6 тис. грн., що в порівнянні з 2023 роком більше на 19561,2 тис. грн..